

TÜRKİYE'DE YENİ BİR DÖNEM: YEREL YÖNETİMLER REFORMU (4)

VESAYET

Yerel yönetimlerin özerk bir yapıda olması, yani kendi kararlarını kendilerinin alma hakkı bulunması, yerel yönetimlerin en önemli özellikleri arasında yer almaktadır. Yerel yönetim kurumlarının varlık nedenini oluşturan bu nitelik, yerel topluluklara temsil edici organlar aracılığı ile, yerel hizmetler üzerinde uygulanabilir nitelikte kararlar oluşturarak, kendi kendilerini, tercihleri yönünde, özgürce yönetme olanağı vermektedir. Oysa Türkiye'de yerel topluluklar bu olanaktan geniş ölçüde yoksundurlar.

Yerel yönetimlerin kendileri dışında yer alan başka idari kuruluşlar tarafından denetlenmesi, "vesayet denetimi"dir. Yerel yönetimlerin denetlenmesi elbette gereklidir. Fakat önemli olan bu denetimin kapsamı ve yöntemidir. Bu denetimlerin hukuka uyarlılık yönünden olması gereklidir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda belirtildiği gibi denetimlerin, bu denetimler ile korunmak istenen yararlarla orantılı olması gerekir. Ülkemiz bu şartnameyi imzalarken birkaç hususta şerh koymuş olup, bu şerhlerden birisi de bu düzenlemedir.

Ülkemizde merkezi idarenin yerel idareler üzerindeki vesayet denetimi oldukça geniş kapsamlıdır. Hatta, bu denetimin sayısı konusunda bile ittifak sağlanamamaktadır. Çünkü, sadece Anayasa ya da Belediye Kanunu ile değil, diğer kanunlarla da belediyeler üzerinde merkezin vesayeti düzenlenmektedir. Belediyeler üzerindeki vesayet denetiminin örnekleri, yazımız ekinde yer almaktadır. Orada görülmektedir ki, öyle 25-28 değil, bizim tespit edebildiğimiz 60'ın üzerinde denetim söz konudur.

Ülkemizde belediyeler üzerinde denetimin bu kadar fazla olması, merkezi idarenin yerele güvensizliği ve abartılı bir üniter yapıya yönelik tehdit

algılamasından kaynaklanmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımızın 5272 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa Tasarısı'nı veto ederken ortaya koyduğu gerekçelerde bunu görmemiz mümkündür. Söz konusu gerekçede şu ifadeler yer almaktadır:

"İdarenin bütünlüğü" ilkesi, merkezin denetimi ve gözetimi ile yaşama geçirilmektedir. Genel yönetimin taşra örgütlenmesi üzerindeki denetimi "hiyerarşik denetim"; yerinden yönetimler üzerindeki denetimi ise "vesayet denetimi"dir.

Yerinden yönetimin en önemli sakıncası, Devlet'in birliğini ve kamu hizmetlerinin tutarlılığını bozabilmesidir. Bu sakıncayı önlemek için Devlet'e ve onu temsil eden merkezi yönetime, yerinden yönetim kuruluşlarının eylem ve işlemlerini denetlemek ve gerektiğinde bozabilmek yetkisi tanınmıştır. Bu yetki, "idari vesayet" kavramı ile Anayasa'da yerini almıştır.

"İdari vesayet"i, kamu düzenini ve ülke bütünlüğünü sağlamak için, kamu yararı amacıyla, yasaların verdiği yetkiye dayanarak, merkezi yönetim örgütünün, yerel yönetim ile kamu hizmeti yönetimi tüzelkişilerinin organları, işlemleri ve parasal kaynakları üzerindeki denetimi olarak tanımlamak olanaklıdır. Bu yönüyle idari vesayet yetkisi, yerinden yönetim kuruluşlarına tanınan özerkliğin ayrıklığını oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 127. maddesine göre idari vesayet, hukuksallık denetimi yanında yerindelik denetimini de içermektedir.

İdari vesayet yetkisi, il özel yönetimlerinin tüm eylem, işlem ve etkinliklerinin merkezi yönetimin denetiminde olmasını; bu bağlamda, yasada belirtilen il genel meclisi kararlarının valinin onayına bağlı tutulmasını gerektirmektedir. İncelenen Yasa'daki düzenleme bu gereğe uygun düşmemektedir.

İncelenen Yasa'yla il özel yönetimindeki yetkileri zayıflatılan vali, Devlet'in ve Hükümet'in ildeki temsilcisi olmasına karşın gücünü ve etkisini yitirmektedir.

Ayrıca, pek çok maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca kabul edilen Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa Tasarısı'nda, merkezi yönetimin il örgütlerinin çoğunun kaldırılması, kimilerinin de yerel yönetimlere devredilmesi öngörülerek valinin il genel yönetimindeki yetkileri de azaltılmaktadır.

Bu düzenlemeler, amaçlanmasa da, Anayasa'da öngörülme­yen bir yönetim sistemine geçilmesine neden olabilecek niteliktedir.

İncelenen Yasa'nın yukarıda yer verilen maddelerinin,

- Tekil devlet modelinden "yerel" ağırlıklı devlet modeline geçi­şe olanak sağlayan,
- Güçlü merkezi yönetim yerine güçlü yerel yönetimlere yer veren,
- İl özel yönetimlerini, il genel yönetimini de kapsayacak biçimde genel yetkili duruma getiren, içerikleriyle, Anayasa'nın "tekil devlet modeli"ne, "idarenin bütünlüğü", "yetki genişliği", "idari vesayet" ilkelerine ve kamu yararına uygun düşmediği görülmektedir."

Merkezi idare, yerel yönetimlere ülkenin bölünme korkusu ile yaklaştığı süzere vesayet denetimini azaltmasını beklemek mümkün değildir. Bu sebeple de her türlü fırsatı kullanarak yerel yönetimleri denetlemeye çalışmaktadır. Oysa; Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda belirtildiği gibi denetimlerin, bu denetimler ile korunmak istenen yararlarla orantılı olması gerekir.

Yerel yönetimlerin merkezi idare tarafından denetlenmesi ve bu denetimin oldukça geniş kapsamlı olması ve bazı zamanlar siyasi baskı aracına dönüştürülmesi sebebi ile bürokrasisi iş yapamaz konuma düşürülmektedir. Türk bürokrasisi'nde "İcrai sorumluluk vardır, ihmali sorumluluk yoktur" anlayışının yer bulmasının temel nedenlerinden birisi budur. Eğer kurumlar icraat yapmazlar ise denetim sıkıntısı yaşamamaktadırlar. Buna karşılık yaptıkları işler dolayısıyla bir biri ardına denetimler yaşanır.

Özerklik ilkesinin ihlali, yerel yönetimlerin merkezi idarenin taşra teşkilatlarına dönüşmesine ve varlık nedenlerini yitirmelerine sebep olmaktadır. Yerel yönetimlerin merkezi idarenin taşra teşkilatlarına dönüşmesi durumunda kendilerinden beklenen yarar hasıl olmayacaktır.

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 127. maddesi uyarınca, Belediyeler, Merkezi İdarenin vesayet denetimi altındadır. Merkezi İdare, Mahalli İdareler üzerinde mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

Belediyelerin dış denetlenmesi, idari vesayet çerçevesinde, merkezi idare birimlerince denetlenmesi, T.B.M.M. adına Sayıştay tarafından denetlenmesi, yargı yoluyla denetlenmesi şeklinde tasnif edilebilir. Ayrıca Büyükşehir İlçe ve İlk Kademe Belediyelerinde Büyükşehir Belediyesinin de denetimi vardır.

BELEDİYELERİN İÇ DENETİMİ, DIŞ DENETİMİ VE İDARİ VESAYET				
İÇ DENETİM	Belediye Başkanının Denetimi	3 Adet		
	Belediye Meclisinin Denetimi	7 Adet		
	İç Denetçilerin Denetimi	1 Adet		
	Mali Hizmetler Biriminin Denetimi	1 Adet		
	Harcama Birimlerinin Denetimi	1 Adet		
DIŞ DENETİM	Merkezi İdare Birimlerinin Denetimi			
	1-Devlet Denetleme Kurulunun Denetimi	1 Adet		
	2- Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı	1 Adet		
	3-Kamu İhale Kurumunun Denetimi	1 Adet		
	4-Kamu Görevlileri Etik Kurulu	1 Adet		
	5- Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Baş.	1 Adet	Başbakanlığa Bağlı Kuruluşlar	5 Adet
	6-Maliye Bakanlığı	1 Adet		
	7-İçişleri Bakanlığı	17 Adet		
	8- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	4 Adet		
	9-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	4 Adet	Bakanlıkların Denetimleri	26 Adet
10-Vali ve Kaymakamların Denetimi	10 Adet			

Belediyelerin TBMM adına Sayıştay tarafından denetlenmesi			1 Adet
Belediyelerin Yargı Yoluyla Denetlenmesi			4 Adet
Büyükşehir Belediyesinin Denetimi			6 Adet
		GENEL TOPLAM	65 ADET

I - BELEDİYELERİN MERKEZİ İDARE BİRİMLERİNCE DENETLENMESİ

1 - Devlet Denetleme Kurulunun Yetkisi:

2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanunun 2. maddesi a fıkrası, Cumhurbaşkanının isteği üzerine tüm kamu kuruluş ve kurumlarında her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeler yapma yetkisini Devlet Denetleme Kuruluna vermiştir.

2 - Başbakanlığın Denetleme Yetkisi:

3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 20. maddesi, Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığına, Başbakanın veya yetkili kılması üzerine müsteşarın emri veya onayı ile tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla Kamu İktisadi Teşebbüslerinde teftişin etkin bir şekilde yürütülmesini görev olarak vermiştir.

3 - Kamu İhale Kurumunun Denetleme Yetkisi:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53. maddesi, Kamu İhale Kurumuna, Belediyelerden belge, bilgi, görüş isteme ve ihale işlemlerini inceleme yetkisini vermiştir.

4 - Kamu Görevlileri Etik Kurulunun Denetleme Yetkisi:

5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3. ve 5. maddeleri ile Kamu

görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 28. maddesi, Kamu Görevlileri Etik Kuruluna, Belediye Görevlileri hakkında yapılan başvuruları, etik davranış ilkelerinin ihlal edilip edilmediği çerçevesinde inceleme ve araştırma yetkisini vermiştir.

5 - Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığının Yetkisi:

3194 Sayılı İmar Kanununun 9. maddesi 2. fıkrası uyarınca Belediye hudutları ve mücavir alanları içerisinde bulunan ve özelleştirme programına alınmış kuruluşlara ait arsa ve arazilerin imar planlarını ve buna uygun imar durumlarını hazırlamaya ve onaylayarak yürürlüğe koymaya yetkilidir.

6 - Maliye Bakanlığı Tarafından Denetimi:

178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37/4 maddesi uyarınca, Maliye Bakanı, Belediyeler ve Belediyelere bağlı kuruluşlardan her türlü mali işlemleri ile ilgili bilgi, belge isteme ve hesap durumları ile borçlanma ve ödeme imkanları üzerinde inceleme yaptırmaya yetkilidir.

7 - İçişleri Bakanlığı Tarafından Denetimi:

a) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 30. ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 12.maddeleri uyarınca Belediye Meclisleri, İçişleri Bakanlığının bildirmesi üzerine Danıştay Kararıyla feshedilir.

b) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 44. ve 45. maddeleri ile 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 18. maddesi uyarınca, Belediye Başkanlığı, İçişleri Bakanlığının başvurusu üzerine Danıştay kararıyla sona erer.

c) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 46. maddesi uyarınca, Belediye Başkanlığının, herhangi bir nedenle boşalması ve yeni Belediye Başkanı veya Başkan Vekili seçiminin yapılamaması durumunda, Büyükşehir ve İl Belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde Vali tarafından Belediye Başkanı görevlendirilmesi yapılır.

d) 5393 sayılı Belediye Kanununun 47. maddesi uyarınca, görevle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Belediye Encümen üyeleri kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilirler.

e) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 55.maddesi uyarınca, Belediyelerin mali hizmetler dışında kalan diğer idari işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenir. Mahalli İdarelerin koordinasyonundan ve yönetiminden sorumlu olan İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulu Teftiş Kurulunda görevli mülkiye müfettişleri ile Mahalli İdareler Kontrolörlüğü Denetim Biriminde görevli kontrolörler aracılığıyla İçişleri Bakanının emir ve onayı üzerine:

1- İçişler Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü 5. maddesi A fıkrası

2- İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Çalışma Yönetmeliğinin 6. maddesi,

3- İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri hakkında kanununun 11. ve 15. maddesi

4- Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliğinin 19. maddesi uyarınca Belediyelerin denetlemesi yapılır.

h) 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 77. maddesi 2. fıkrası uyarınca, Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminin tümüyle zaafa uğradığı, belirgin yolsuzluk veya kamu zararına yönelik emarelerin ortaya çıktığı durumlarda, belediyeler için ilgili Belediye Başkanının talep etmesi veya doğrudan başbakanın onayı üzerine İçişleri Bakanı, yetkili denetim elemanlarına, ilgili belediyenin tüm mali yönetim ve kontrol sistemlerinin mali karar ve işlemlerinin mevzuata uygunluk açısından teftişini yaptırır.

i) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 57. maddesi uyarınca, Belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine, Sulh Hukuk Hakimi tarafından belirlenmesi durumunda, İl Valisi aksaklığı giderir.

j) Evlendirme Yönetmeliğinin 53.maddesi uyarınca, Nüfus ve vatandaşlık İşleri Genel Müdürü, Mülkiye Müfettişleri, Genel Müdürlükçe Görevlendirilen Yetkililer, Valiler, Kaymakamlar, İl ve İlçe Nüfus Müdürlerinin, Evlendirme Daire ve Memurluklarını denetleme yetkileri vardır.

k) 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 125.maddesi ve Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 8.maddesi uyarınca Büyükşehir Belediyelerinin dışında kalan Belediyelerde çalışan memurların, Devlet Memurluğundan çıkarılma cezası ile ilgili işleri İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulunca görülür

l) 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 3. maddesi h ve i fıkraları uyarınca, Büyükşehir Belediye Başkanları, İl ve İlçe Belediye Başkanları, Büyükşehir İl ve İlçe Belediye Meclis üyelerinin, görevleri nedeniyle işledikleri suçlar ile ilgili olarak haklarında soruşturma açılabilmesi için İçişleri Bakanının, İlçelerdeki Belde Belediye Başkanları ve Belde Meclis üyeleri için ise İlin Valisinin soruşturma izni vermesi gerekmektedir.

m) Ön İnceleme ile görevlendirilen kişi veya kişiler 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 6. maddesi uyarınca Bakanlık Müfettişleri ile kendilerini görevlendiren merciin bütün yetkilerine haizdir ve yasada hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu Hükümlerine göre işlem yaparlar

n) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 10. maddesi uyarınca belde adı İçişleri Bakanlığının onayı ile değiştirilir ve bu karar Resmi Gazetede yayınlanır. Beldenin adının değişmesi ile belediyenin adı da değişmiş sayılır.

o) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 11. maddesi uyarınca, meskun sahası, bağlı olduğu il veya ilçe belediyesi ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan bir belediyenin sınırına, 5.000 metreden daha yakına gelen belediye ve köylerin tüzel kişiliği Danıştay'ın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname ile kaldırılarak bu belediyeye katılır. Nüfusu 2.000'in altına düşen belediyeler ise Danıştay'ın görüşü alınarak İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürülür.

p) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 15. maddesi 2. bendi uyarınca , İl sınırları içinde Büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alanları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere, İçişleri Bakanının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir.

q) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 49. maddesi uyarınca, İçişleri Bakanlığı, Belediyelerin norm kadro ilke ve standartlarını Devlet Personel Başkanlığı ile müştereken belirler.

r) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 68. maddesinin e fıkrası uyarınca, Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçen iç borçlanmayı İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilirler.

s) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 74. maddesi uyarınca , Belediyeler yurt dışı ilişkileri çerçevesinde yapacakları faaliyetler için İçişleri Bakanlığının iznini almak zorundadırlar.

8 - Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Yetkisi:

a) 3194 Sayılı İmar Kanununun 9.maddesi 1. fıkrası uyarınca Bakanlık gerekli görülen

hallerde:

1-Kamu yapıları ile ilgili imar planı ve değişikliklerin

2- Umumi hayata müessir afetler dolayısıyla

3-Toplu konut uygulaması

4-Gecekondu Kanununun uygulanması amacıyla imar ve yerleşme planlarının tamamını veya bir kısmını yapmaya, yaptırmaya, değiştirmeye ve re'sen onaylamaya yetkilidir.

b) 3194 Sayılı İmar Kanununun 9. maddesi 3. fıkrası uyarınca, bir kamu hizmetinin görülmesi amacıyla, resmi bina ve tesislerle ilgili imar planlarında yer ayrılması veya değişiklik yapılması için Valilik kanalıyla ilgili belediyeye emir vermeye , gerektiğinde ilgili kısmını resen yapıp onaylamaya yetkilidir.

c)3194 Sayılı İmar Kanununun 9. maddesi 4. fıkrası uyarınca, birden çok Belediyeyi ilgilendiren imar planlarının hazırlanmasında, kabul ve onaylanması safhasında ortaya çıkabilecek ihtilafları halletmeye, gerektiğinde resen onaylamaya yetkilidir.

d) 3194 Sayılı İmar Kanununun 9. maddesi 9. fıkrası uyarınca, 4046 Sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında hazırlanan veya hazırlattırılan planları re'sen yapmaya ve onaylamaya yetkilidir.

9 - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Tarafından Denetimi:

a) 4857 Sayılı İş Kanununun 91. maddesi uyarınca Devlet, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izler, denetler ve teftiş eder. Bu ödev Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı ihtiyaca yetecek sayı ve özellikle teftiş ve denetlemeye yetkili iş müfettişlerince yapılır.

b) 4857 Sayılı İş Kanununun 92. maddesi uyarınca iş müfettişleri, işyerlerini ve eklentilerini, işin yürütülmesi tarzını ve ilgili belgelerini, araç ve gereçleri, cihaz ve makineleri, ham ve işlenmiş maddelerle, iş için gerekli olan malzemeyi işçilerin yaşamına, sağlığına, güvenliğine, eğitimine, dinlenmesine veya oturup yatmasına ilişkin tesis ve tertipleri her zaman görmek, araştırmak ve incelemek ve bu kanunla suç sayılan eylemlerine rastladığı zaman bu halleri önlemek yetkisine sahiptir.

c) 4857 Sayılı İş Kanununun 95 .maddesi uyarınca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca kurma izni ve işletme belgesi verilmemiş işyerlerine, belediyeler ve diğer ilgili makamlarca da kurma veya açılma izni verilemez.

d) 4857 Sayılı İş Kanununun 79. maddesi uyarınca, bir işyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde, makine ve cihazlarında işçilerin yaşamı için tehlikeli olan bir husus tespit edilirse, bu tehlike giderilinceye kadar işyerlerini iş sağlığı ve güvenliği bakımından denetlemeye yetkili iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisi ile Bölge Müdüründen oluşan beş kişilik bir komisyon kararıyla tehlikenin niteliğine göre iş tamamen veya kısmen durdurulur veya işyeri kapatılır.

10 - Vali ve Kaymakamlar Tarafından Denetimi:

a) 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununun 9/D ve 31/Ç maddeleri uyarınca, İllerde Valilerin, İlçelerde Kaymakamların, Belediyeleri denetleme veya denetlettirme yetkileri bulunmaktadır

b) 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanununun 6. maddesi uyarınca, Belediye Encümeni tarafından alınan kamu yararı kararı, ilçelerde kaymakamın, illerde valinin onayıyla tamamlanmaktadır.

c) 5393 sayılı Belediye Kanununun 23. ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 14. maddeleri uyarınca Vali ve Kaymakamlar kendilerine gönderilen meclis kararlarından, hukuka aykırı gördükleri hakkında idari yargıya başvurabilirler.

d) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 29. ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 12. maddeleri uyarınca, Belediye Meclisi Üyeliğine seçilme yeterliliğinin kaybedilmesi durumunda, Valiliğin bildirilmesi üzerine Danıştay Kararı ile Belediye Meclis üyeliği düşer.

e) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 81. maddesi uyarınca, cadde, sokak, meydan, park, tesis ve benzerlerine ad verilmesi ve beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerinin tespitine ilişkin kararlar mülki idare amirinin onayı ile yürürlüğe girer.

f) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 4. maddesi uyarınca, Belediye kurulmasında Vali kendiliğinden de buna gerek görebilir ve bildirim üzerine işlem başlatılabilir. Ayrıca Vali Belediye kurulması ile ilgili görüş bildirir ve bu görüş ile birlikte işlem dosyası İçişleri Bakanlığına gönderilir. Danıştay'ın görüşü alınarak müşterek kararname ile Belediye kurulur.

g) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 6. maddesi uyarınca, Belediye sınırları, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile kesinleşir.

h) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 7. maddesi uyarınca, sınır uyuşmazlıklarını vali karara bağlar.

ı) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 26.maddesi uyarınca, vali, belediye başkanınca meclise sunulan bir önceki yıla ait faaliyet raporundaki açıklamalar ile ilgili belediye meclisince alınacak yetersizlik kararı ve görüşmeleri kapsayan tutanak kendisine gönderildiğinde, bunu, gerekçeli görüşüyle birlikte Danıştay'a gönderir. Danıştay uygun gördüğü takdirde, belediye başkanı, başkanlıktan düşer.

j) 4483 Sayılı Memurlar Ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanunun 3. ve 5. maddeleri uyarınca soruşturma izni verme ve ön inceleme başlatma yetkisi İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında kaymakam, ilde ve merkezi ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında valiye aittir.

II - BELEDİYELERİN TBMM ADINA SAYIŞTAY TARAFINDAN DENETLENMESİ

Belediyelerin Mali İşlerinin Denetimi, 2514 Sayılı Divan-ı Muhasebat Kanununun 68. 69. 70. ve 71. maddeleri uyarınca TBMM adına Sayıştay tarafından yapılmaktadır. Sayıştay, harcama sonrası dış denetimi, 832 Sayılı Sayıştay Kanununun 38.39.46.47.48. ve 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanununun 68. maddeleri uyarınca yapmaktadır.

Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacı, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 68.maddesinde tanımlanmıştır.

III - BELEDİYELERİN YARGI YOLUYLA DENETLENMESİ

Anayasanın 125. maddesi uyarınca Belediyelerin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. Belediyelerin iş ve işlemlerine karşı 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 2575 Sayılı Danıştay Kanunu,

2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunu hükümlerine göre İşlemin Yürürlüğünün Durdurulması ve İptali, İptali ve Tam Yargı Davaları açılması halinde işlemler, yargı denetimine tabi tutulurlar.

IV - BÜYÜKŞEHİR İLÇE VE İLK KADEME BELEDİYELERİNİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TARAFINDAN DENETİMİ

1) 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 11. maddesi uyarınca, Büyükşehir Belediyesi, İlçe ve İlk Kademe Belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir.

2) 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 14. maddesi uyarınca, Büyükşehir Belediye Başkanının, İlçe ve İlk Kademe Belediye Meclislerinin bütçe ve imarla ilgili olanlar dışındaki kararlarını onaylama ve idari yargıya başvurma yetkisi vardır.

3) 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 25. maddesi uyarınca Büyükşehir Belediye Meclisinin, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin bütçelerini kabul ederken değişiklik yapma yetkisi vardır.

4) 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesi 1. fıkrası b bendi uyarınca, ilçe ve alt kademe belediyelerinin yaptıkları nazım imar planlarına uygun hazırlayacakları uygulama imar planlarını, onaylamak ve uygulanmasını denetlemeye yetkilidir.

5) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 7. maddesi uyarınca Büyükşehir Belediye sınırları içinde kalan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin sınır değişikliklerinde Büyükşehir belediye meclisinin görüşü alınır.

6) 5393 Sayılı Belediye Kanununun 8. maddesi uyarınca, Büyükşehirlerde birleşme ve katılma işlemleri, katılınacak ilçe ve ilk kademe belediye meclisinin görüşü üzerine, Büyükşehir belediye meclisinde karara bağlanır.

BELEDİYELERİN İÇ DENETİMİ

Belediyelerde idari ve yerindelik denetimi, büyük şehir belediyelerinde, kurulmuş bulunan ve Belediye Başkanına bağlı olarak görev yapan Belediye Denetim Birimleri tarafından (Teftiş Kurulu Daire Başkanlıkları veya Müdürlükleri), denetim birimi kurulmamış olan diğer belediyelerde ise, belediye başkanı tarafından yapılır. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 55.maddesi **iç kontrolü** idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontrollerin bütünü olarak tanımlamıştır.

1- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 25. maddesi uyarınca, nüfusu 10.000'in üzerindeki Belediyelerde, Belediye Meclisinin her yıl Ocak ayında üyelerinden oluşturduğu komisyon tarafından, bir önceki yılın gelir, giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi yapılır.

2- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 26. maddesi uyarınca, Belediye Meclisleri tarafından yapılan denetimler:

a- Belediye Meclisi tarafından, faaliyet raporunun değerlendirilmesi,

b- Soru

c- Genel görüşme

d- Gensorudur.

3- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 38.maddesi k fıkrası uyarınca, Belediye Başkanı, Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetler.

4- Evlendirme Yönetmeliğinin 53. maddesi uyarınca, Belediye Başkanı, Evlendirme Memurluğunu denetler.

5- 5018 Sayılı Kamu Mali Kontrol Kanununun 57. maddesi uyarınca, kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sistemleri, harcama birimleri, muhasebe ve mali hizmetler ile iç denetimdir.

6- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63. ve 64. maddeleri uyarınca, iç denetim, iç denetçiler tarafından yapılır.

7- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 58. maddesi uyarınca, harcama birimlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında ve mali hizmetler birimi tarafından, yapılan işlemler kontrol edilir. Yapılan bu kontrollerin adı, ön mali kontroldür.

8- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 11. maddesi uyarınca, Belediye Başkanı, Belediyenin stratejik planlarının ve bütçelerinin hazırlanmasından ve mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinden, Belediye Meclisine karşı sorumludur.

9- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 23. ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 14. maddeleri uyarınca, Belediye Başkanı, kesinleşen meclis kararları aleyhine 10 gün içinde idari yargıya başvurabilir.

10- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 18. maddesi s fıkrası uyarınca, Belediye Meclisi Belediye Başkanıyla Belediye Encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlar.